

**Обґрунтування
до питання про схвалення проєкту постанови НКРЕКП
«Про внесення змін до деяких постанов НКРЕКП»**

Правові засади функціонування ринку природного газу України, заснованого на принципах вільної конкуренції, належного захисту прав споживачів та безпеки постачання природного газу визначає Закон України «Про ринок природного газу» (далі – Закон).

Відповідно до положень статті 59 Закону передбачено, що несанкціонований відбір природного газу є правопорушеннями на ринку природного газу.

Так, на сьогодні існують випадки здійснення суб'єктами ринку природного газу відборів природного газу без закупівлі відповідних обсягів необхідного ресурсу.

За результатами моніторингу та аналізу практичних аспектів застосування нормативно-правових актів, Регулятором були виявлені питання, які потребують удосконалення та пов'язані з несанкціонованими відборами природного газу, запобіганням несанкціонованих відборів та впорядкуванням механізмів компенсації.

У зв'язку із зазначеним, керуючись положеннями статті 17 Закону про НКРЕКП, Департаментом із регулювання відносин у нафтогазовій сфері було розроблено проєкт постанови НКРЕКП «Про внесення змін до деяких постанов НКРЕКП» (далі – Проєкт постанови), з метою його подальшого обговорення із суб'єктами ринку природного газу.

Положеннями Проєкту постанови пропонується внести зміни до Кодексу газотранспортної системи, Кодексу газорозподільних систем, Типового договору транспортування природного газу та Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії, зокрема щодо:

1) вдосконалення порядку визначення несанкціонованого відбору природного газу та обов'язку щодо оплати вартості обсягів природного газу, що є несанкціонованим відбором;

2) удосконалення порядку визначення ціни та здійснення розрахунку вартості плати за несанкціонований відбір;

3) встановлення вимоги до провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії у частині забезпечення наявності ресурсу, що використовується для виробництва теплової енергії, зокрема, у разі використання природного газу.

Цей Проєкт постанови має ознаки регуляторного акта.

З огляду на зазначене, Департамент із регулювання відносин у нафтогазовій сфері пропонує:

1. Схвалити проєкт постанови НКРЕКП «Про внесення змін до деяких постанов НКРЕКП».

2. На виконання положень статті 15 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» оприлюднити проєкт постанови НКРЕКП «Про внесення змін до деяких постанов НКРЕКП» на офіційному вебсайті НКРЕКП www.nerc.gov.ua з метою одержання зауважень і пропозицій від інших органів державної влади, фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань та інших заінтересованих осіб.

**Директор Департаменту із
регулювання відносин
у нафтогазовій сфері**

Т. Рябуха



**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

Київ

№ _____

Про внесення змін до деяких
постанов НКРЕКП

Відповідно до статті 4 Закону України «Про ринок природного газу» та статті 17 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Зміни до Кодексу газотранспортної системи, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року № 2493, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1378/27823, що додаються.

2. Затвердити Зміни до Кодексу газорозподільних систем, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року № 2494, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1379/27824, що додаються.

3. Унести до Типового договору транспортування природного газу, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 30 вересня 2015 року № 2497, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1383/27828, такі зміни:

1) розділ IX доповнити новим пунктом такого змісту:
«9.7. Положення цього розділу не застосовуються при визначенні плати за несанкціонований відбір.»;

2) у розділі XV:
пункт 15.3 викласти в такій редакції:
«15.3. Прямий споживач або оператор газорозподільної системи, який здійснив несанкціонований відбір газу, зобов'язаний оплатити оператору газотранспортної системи плату за несанкціонований відбір.

Розмір плати за несанкціонований відбір розраховується за формулою:

$$\text{ПНВ} = \left(\sum_{i=1}^n \text{ОНВ} * \text{МЦ} * 1,1 \right) + \left(\sum_{i=1}^n C_{\text{вих факт}}^i * T_{\text{вих}}^i * 1,1 \right)$$

де:

ПНВ – плата за несанкціонований відбір;

n – кількість днів несанкціонованого відбору;

ОНВ – добовий обсяг несанкціонованого відбору, тис. куб. м;

МЦ – маржинальна ціна придбання природного газу для відповідної газової доби, грн. за 1000 куб.м.;

$C_{\text{вих факт}}^i$ – фактично використана потужність для i-тої точки виходу, тис. куб. м/добу;

$T_{\text{вих}}^i$ – відповідний тариф, встановлений Регулятором у відповідній точці виходу, грн за 1000 куб. м на добу.

У випадку якщо у оператора газорозподільної системи загальна вартість щодобових позитивних небалансів протягом звітного газового місяця перевищує загальну вартість щодобових негативних небалансів протягом звітного газового місяця плата за несанкціонований відбір оператора газорозподільних систем зменшується на величину плати за добовий небаланс у такому звітному періоді.»;

пункт 15.4 виключити.

У зв'язку з цим пункти 15.5 – 15.7 вважати відповідно пунктами 15.4 – 15.6;

пункт 15.4 викласти в такій редакції:

«Оператор складає та направляє відповідному оператору газорозподільної системи/прямому споживачу односторонній акт про несанкціонований відбір та рахунок на оплату у строк до 14 числа місяця, наступного за місяцем здійснення несанкціонованого відбору.

Оператор газорозподільної системи/прямий споживач зобов'язані сплатити Оператору плату за несанкціонований відбір у строк до 20 числа місяця, наступного за місяцем, у якому було здійснено несанкціонований відбір.».

4. Унести до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 22 березня 2017 року № 308, такі зміни:

1) пункт 3.2 глави 3 доповнити новим підпунктом такого змісту:

«32) забезпечити наявність ресурсу, що використовується для виробництва теплової енергії, зокрема, у разі використання природного газу, здійснювати закупівлю для забезпечення власної господарської діяльності (в тому числі для задоволення власних виробничих потреб) у постачальника.»;

2) главу 4 доповнити новим абзацом десятим такого змісту:

«документів щодо підтвердження права власності на ресурс, що використовується для виробництва теплової енергії, зокрема, у разі використання природного газу, договорів постачання природного газу для забезпечення власної господарської діяльності (в тому числі для покриття виробничих потреб) у постачальника.».

4. Оператору газотранспортної системи здійснити необхідні заходи для забезпечення роботи інформаційної платформи з урахуванням змін, затверджених цією постановою.

5. Ця постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її оприлюднення на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Голова НКРЕКП

К. Ущатовський

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова Національної комісії,
що здійснює державне
регулювання у сферах енергетики
та комунальних послуг

№ _____

**Зміни
до Кодексу газотранспортної системи**

1. Абзац шістдесятий пункту 5 глави 1 розділу I замінити шістьма новими абзацами такого змісту:

«несанкціонований відбір природного газу – відбір природного газу у таких випадках:

за відсутності споживача в Реєстрі споживачів постачальника будь-якого постачальника протягом розрахункового періоду;

за відсутності Оператора ГРМ в Реєстрі споживачів постачальника будь-якого постачальника протягом розрахункового періоду, крім випадку закупівлі природного газу відповідно до положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу;

після закінчення строку, встановленого законодавством для припинення (обмеження) розподілу (транспортування) природного газу споживачам;

шляхом самовільного під'єднання до газотранспортної системи та/або з навмисно пошкодженими приладами обліку природного газу або поза охопленням приладами обліку прямого споживача;

шляхом самовільного відновлення споживання природного газу прямого споживача.».

У зв'язку з цим абзаци шістдесят перший – сто одинадцятий вважати відповідно абзацами шістдесят шостим – сто шістнадцятим.

2. Пункт 3 глави 1 розділу IV викласти в такій редакції:

«3. Оператор газорозподільної системи зобов'язаний укласти договір постачання природного газу з постачальником для покриття об'ємів (обсягів) втрат та виробничо-технологічних витрат природного газу та у відносинах з оператором газотранспортної системи діє як споживач, крім випадку закупівлі природного газу відповідно до положення про покладення спеціальних

обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу.

При наявності діючого постачальника, оператор газорозподільної системи також має право закуповувати природний газ у власника природного газу (в тому числі ГДП, ВБГ, оптового продавця) для покриття об'ємів (обсягів) втрат та виробничо-технологічних витрат природного газу. В такому випадку, оператор газорозподільної системи у відносинах з оператором газотранспортної системи діє як замовник послуг транспортування, з врахуванням особливостей визначених цим Кодексом.

При використанні природного газу на власні потреби для власної господарської діяльності оператор газорозподільної системи є споживачем.».

3. У главі 6 розділу XII:

1) у пункті 4:

абзац п'ятий викласти в такій редакції:

«Якщо обсяг природного газу, переданий до газорозподільної системи (з урахуванням обсягів подачі природного газу газовидобувним підприємством, приєднаним до мереж газорозподільної системи, та перетоку природного газу в суміжну газорозподільну систему), перевищує суму обсягів несанкціонованого відбору та відбору споживачів згідно з інформацією про відбори з газорозподільної системи, то вся різниця є відбором відповідного оператора газорозподільної системи для покриття об'ємів (обсягів) фактичних втрат та виробничо-технологічних витрат природного газу в газорозподільній системі.»;

після абзацу п'ятого доповнити новим абзацом шостим такого змісту:

«Алокація діючого постачальника оператора газорозподільної системи зменшується на обсяг природного газу придбаного у газовій добі оператором газорозподільної системи у власника природного газу (в тому числі ГДП, ВБГ, оптового продавця) та поданого до газорозподільної зони такого оператора газорозподільної системи.»;

У зв'язку з цим абзац шостий вважати абзацом сьомим;

у абзаці сьомому слова «сумарний обсяг природного газу, що був відібраний споживачами згідно з інформацією про відбори з газорозподільної системи» замінити словами «суму обсягів несанкціонованого відбору та відбору споживачів згідно з інформацією про відбори з газорозподільної системи»;

2) у пункті 7:

абзац другий викласти в такій редакції:

«Обсяг відборів природного газу в мережах оператора газорозподільних систем споживачів за їх відсутності в Реєстрі споживачів будь-якого постачальника або після закінчення строку, встановленого законодавством для припинення (обмеження) розподілу природного газу, а також відбору оператором газорозподільних систем за його відсутності в Реєстрі споживачів будь-якого постачальника, крім випадку закупівлі природного газу відповідно

до положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу, є обсягом несанкціонованого відбору відповідного оператора газорозподільної системи.»;

після абзацу другого доповнити новим абзацом третім такого змісту:

«У разі відбору природного газу прямим споживачем за відсутності у нього діючого постачальника (якщо прямий споживач не включений до Реєстру споживачів будь-якого постачальника), весь обсяг відбору газу є обсягом несанкціонованого відбору прямого споживача.».

У зв'язку з цим абзаци третій та четвертий вважати відповідно абзацами четвертим та п'ятим;

абзац четвертий доповнити словами «з урахуванням положень цього пункту»;

в абзаці п'ятому слова «вноситься до алокації оператора газотранспортної системи» замінити словами «є обсягом несанкціонованого відбору прямого споживача».

4. Пункт 2 глави 1 розділу XIV після абзацу першого доповнити новим абзацом другим такого змісту:

«Оператор газотранспортної системи обліковує обсяги природного газу, придбані у газовій добі оператором газорозподільної системи у власника природного газу (в тому числі ГДП, ВБГ, оптового продавця) та подані до газорозподільної зони такого оператора газорозподільної системи, для зменшення алокації відборів діючого постачальника оператора газорозподільної системи на відповідний обсяг газу.».

У зв'язку з цим абзаци другий – п'ятий вважати відповідно абзацами третім – шостим.

5. Доповнити новим розділом XXI такого змісту:

«XXI. Несанкціонований відбір природного газу

1. Плата за несанкціонований відбір природного газу з газотранспортної системи

1. У випадку несанкціонованого відбору природного газу з газотранспортної системи оператор газотранспортної системи стягує плату за несанкціонований відбір, що включає у тому числі вартість потужності точки виходу до газорозподільної системи/прямого споживача.

2. Оператор газотранспортної системи складає та направляє відповідному оператору газорозподільної системи/прямого споживачу односторонній акт про несанкціонований відбір та рахунок на оплату у строк до 14 числа місяця наступного за місяцем здійснення несанкціонованого відбору.

Односторонній акт про несанкціонований відбір підписується оператором газотранспортної системи, в якому зазначається, зокрема:

- 1) ЕІС-код оператора газорозподільної системи/прямого споживача, через точку виходу до якого відбувся несанкціонований відбір газу;
- 2) обсяг несанкціонованого відбору природного газу;
- 3) розрахунок плати за несанкціонований відбір;
- 4) дата складання акту.

3. Оператор газорозподільної системи/прямий споживач зобов'язані сплатити оператору газотранспортної системи плату за несанкціонований відбір у строк до 20 числа місяця, наступного за місяцем, у якому було здійснено несанкціонований відбір.

4. Розмір плати за несанкціонований відбір розраховується за формулою:

$$\text{ПНВ} = (\text{ОНВ} * \text{МЦ} * 1,1) + (\text{Сівих факт} * \text{Тівих} * 1,1)$$

де ПНВ - плата за несанкціонований відбір;

n - кількість діб несанкціонованого відбору;

ОНВ - добовий обсяг несанкціонованого відбору, тис. куб. м;

МЦ - маржинальна ціна придбання природного газу для відповідної газової доби, грн. за 1000 куб.м.;

Сівих факт - фактично використана потужність для і-тої точки виходу, тис. куб. м/добу;

Тівих - відповідний тариф, встановлений Регулятором у відповідній точці виходу, грн за 1000 куб. м на добу.».

Директор Департаменту із регулювання
відносин у нафтогазовій сфері

Т. Рябуха

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова Національної комісії,
що здійснює державне
регулювання у сферах енергетики
та комунальних послуг

№ _____

**Зміни
до Кодексу газорозподільних системи**

1. У пункті 4 глави 6 розділу III абзац третій викласти у такій редакції:

«Оператор ГРМ для покриття об'ємів (обсягів) втрат та виробничо-технологічних витрат природного газу зобов'язаний мати укладений договір на постачання природного газу з постачальником, крім випадку закупівлі природного газу відповідно до положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу. При цьому, Оператор ГРМ не обмежений в праві здійснювати закупівлю природного газу у власника природного газу (в тому числі ГДП, ВБГ, оптового продавця) на загальних підставах та ринкових умовах.».

2. У главі 5 розділу VI:

1) пункт 3 викласти у такій редакції:

«3. За відсутності у споживача діючого постачальника (якщо споживач не включений до Реєстру споживачів будь-якого постачальника) у відповідному розрахунковому періоді та після закінчення строку, встановленого законодавством для припинення (обмеження) розподілу (транспортування) природного газу споживачам, споживач не має права здійснювати відбір/споживання природного газу з газорозподільної системи.

Якщо споживач здійснює відбір/споживання природного газу у випадках визначених абзацом першим цього пункту, такий споживач зобов'язаний оплатити вартість відбору природного газу, що розраховується за формулою

$$\text{ПНВ} = (\text{ОНВ} * \text{МЦ} * 1,1) + (\text{Сівих факт} * \text{Тівих} * 1,1)$$

де:

ПНВ - плата за несанкціонований відбір

n - кількість діб несанкціонованого відбору;

ОНВ - добовий обсяг несанкціонованого відбору, тис. куб. м;

МЦ - маржинальна ціна придбання природного газу для відповідної газової доби, визначена відповідно до Кодексу ГТС, грн. за 1000 куб.м.;

Сівих факт - фактично використана потужність газотранспортної системи у точці виходу до газорозподільної системи, до якої приєднаний споживач, тис. куб. м/добу;

Тівих- тариф на транспортування природного газу у точці виходу до газорозподільної системи, до якої приєднаний споживач, грн за 1000 куб. м на добу.»;

2) пункт 4 виключити.

3. У розділі XI:

1) в абзаці першому пункту 1 глави 2 знаки та слова «(крадіжка газу)» виключити;

2) підпункт 1 та 2 пункту 11 глави 5 викласти в такій редакції:

«1) розрахований відповідно до вимог цього розділу необлікований (донарахований) об'єм природного газу, що припадає на період до 01 числа місяця, в якому прийнято рішення комісії щодо задоволення акта про порушення (тобто до закритого балансового періоду), не потребує коригування (включення до) закритих періодів, а його вартість в повному обсязі має бути оплачена споживачем (несанкціонованим споживачем) Оператору ГРМ. При цьому вартість природного газу визначається Оператором ГРМ:

для побутових споживачів – за цінами закупівлі природного газу Оператором ГРМ для покриття нормативних витрат та виробничо-технологічних витрат, або у випадку не здійснення такої закупівлі – за ціною, визначеною для обсягів нормативних витрат та виробничо-технологічних витрат відповідно до положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу протягом періоду необлікованого природного газу;

для споживачів, що не є побутовими – середньоарифметичне значення маржинальної ціни придбання, визначеної Оператором ГТС відповідно до положень глави 6 розділу XIV Кодексу ГТС, протягом періоду необлікованого природного газу.

2) розрахований відповідно до вимог цього розділу необлікований (донарахований) об'єм природного газу, що припадає на період після 01-го числа місяця, в якому прийнято рішення комісії щодо задоволення акта про порушення, включається в баланс поточного календарного місяця за загальними правилами і вважається об'ємом постачання природного газу споживачу його діючим постачальником. Виключенням є об'єм природного

газу, нарахований несанкціонованому споживачу та споживачу, у якого відсутній постачальник, вартість якого має бути оплачена Оператору ГРМ:

для побутових споживачів – за цінами закупівлі природного газу Оператором ГРМ для покриття нормативних витрат та виробничо-технологічних витрат, або у випадку не здійснення такої закупівлі – за ціною, визначеною для обсягів нормативних витрат та виробничо-технологічних витрат відповідно до положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу протягом періоду необлікованого природного газу;

для споживачів, що не є побутовими – середньоарифметичне значення маржинальної ціни придбання, визначеної Оператором ГТС відповідно до положень глави 6 розділу XIV Кодексу ГТС, протягом періоду необлікованого природного газу.».

3) пункт 14 виключити.

У зв'язку з цим пункт 15 вважати пунктом 14.

4. У пункті 4 глави 1 розділу XII:

в абзаці першому слова «та ураховуючи касовий метод розрахунків зазначених споживачів, що передбачено цим Кодексом і» виключити;

абзац п'ятий доповнити знаком та словами «з урахуванням положень Кодексу ГТС».

Директор Департаменту із регулювання
відносин у нафтогазовій сфері

Т. Рябуха